

**ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНТЕГРИРАН РЕГИОНАЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ
OPPORTUNITIES FOR DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED REGIONAL TOURISM PRODUCT
WITHIN THE AREAS OF *MIRKOVO*, *CHAVDAR* AND *CHELOPECH* MUNICIPALITIES**

**Савина Манева
Savina Maneva**

Аграрен университет – Пловдив
Agricultural University – Plovdiv

E-mail: savina_mj@yahoo.com

Резюме

Статията разглежда потенциалните възможности за активизиране на икономическото развитие на общините Мирково, Чавдар и Челопеч чрез предлагане на интегриран регионален туристически продукт. Направен е анализ на възможностите и факторите, влияещи върху развитието на туризма в разглеждания район. Природните, културно-историческите и народностните, събитийните и традиционно-битовите ресурси на региона сами по себе си не могат да го превърнат в уникална и привлекателна туристическа дестинация. Модерните и адекватни на съвременните стандарти условия за лесен достъп до обектите и комфорт и качествено обслужване в местата за настаняване ще подпомогнат туристическия продукт, предлаган в региона, да стане популярен и конкурентоспособен на вътрешния и международния пазар.

Abstract

The paper studies the potential opportunities for activating the economic growth of *Mirkovo*, *Chavdar* and *Chelopech* municipalities via putting forward an integrated regional tourism product. Analysis has been made of potentialities and factors influencing tourism development regarding the rural region in question. Whether taken separately or as a whole, the natural, ethnic, cultural and historical resources or the traditions and folk-style of the region alone, cannot convert it into a unique and appealing tourist destination. The latest contemporary standard-meeting demands for easy access to the points of interest, comfort and high quality service at the accommodation establishments, will enhance the tourism product promoted in the region thus making it popular and competitive both on the local and foreign markets.

Ключови думи: селски райони, регионален туристически продукт, фактори.

Key words: rural region, regional tourism product, factors.

ВЪВЕДЕНИЕ

Общините Мирково, Чавдар и Челопеч работят за развитието на интегриран туризъм като част от общ регионален туристически продукт и маркетинг. Целта е увеличаване броя на посетителите и продължителността на техния престой, подобряване на сезонното и териториалното разпределение на туризма в различните райони и територии, основано на интегрирано управление и маркетинг на дестинациите и използване на различни средства, техники и системи, осигуряващи ефективна туристическа информация и маркетинг. (OPRD, 2011). Общините се характеризират както с природни ресурси (атрактивен ландшафт, значително биоразнообразие, преобладаващ зелен фон – много гори и ливади), така и с културно-исторически

забележителности (исторически и архитектурно-етнографски обекти, църкви, занаяти, фолклор, обичаи и традиции, съвременни културни прояви и др.), които позволяват разнообразяване на туристическия продукт и създават добри предпоставки за развитие на някои форми на алтернативен туризъм.

Туризмът би могъл да се превърне в един от важните сектори за развитието на местната икономика. Той може да генерира значителен икономически потенциал с оглед на забележителните природни и културно-исторически ресурси за развитие на селски, еко-, културен и други форми алтернативен туризъм. Природните дадености в комбинация с антропогенните ресурси без съмнение ще предизвикват голям интерес у българските и чуждестранните туристи. Полагането

на последователни усилия в посока на устойчивото развитие на туризма ще съдейства за съживяване на района и превръщането му в благонадеждно място за живот. Стратегическите насоки при развитието на регионален туристически продукт подчертават необходимостта от интегриран подход към качеството, съсредоточен върху удовлетворяване на потребителите и основан върху икономическите, социалните и екологичните измерения, базирани на устойчивото развитие.

Изготвен е SWOT анализ на възможностите и факторите, влияещи върху развитието на регионален туристически продукт на територията на общините Мирково, Чавдар и Челопеч за постигане на следните цели:

- пределно синтезирано представяне на една комплексна картина на състоянието на туризма в общините;
- изграждане на предварителна представа за решимостта на разкритите проблеми;
- насочване към приоритетни сфери на развитие;
- насочване към приоритетни проблеми за решаване.

В проучването са използвани набелязаните за развитие приоритетни области на общините Мирково, Чавдар и Челопеч.

КРАТЪК КОМЕНТАР ЗА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА ОБЩИНИТЕ, ПАРТНЬОРИ ПО ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Стратегическите цели на общините Мирково, Челопеч и Чавдар са свързани с:

- Устойчиво маркетингово и рекламно позициониране на туристическата дестинация;
- Изграждане и развитие на конкурентоспособни малки и средни предприятия в областта на туризма, търговията и ресторантьорството;
- Развитие на институционална, социална и техническа инфраструктура в съответствие с най-добрите европейски практики;
- Подобряване на материално-техническата база, необходима за целите на туризма;
- Ефективно сътрудничество за развитие на туризма между всички заинтересовани страни – национални, регионални и местни власти, бизнес, асоциации, медии, НПО, местна общност и други български и чуждестранни партньори (Chavdar Municipality, 2005; Chelopech Municipality, 2007; Mirkovo Municipality, 2010).

Като цяло туристическият сектор на територията на трите общини е слабо развит, но има потенциал за подобряване на конкурентоспособността на местната икономика и жизнения стандарт на

местната общност. Налице са природни и антропологични ресурси, взаимосвързани помежду си за комплексно предлагане на различни форми на алтернативен туризъм като планински, маршрутен, ловен, селски, екотуризм, културен и религиозен, чийто потенциал трябва да се използва. Общините споделят обща визия за туризма и показват силна мотивация за съвместна работа.

АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ. SWOT АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ФАКТОРИТЕ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

Силни страни:

1. Благоприятно транспортно местоположение на общините и изградени транспортни връзки между тях;
2. Наличие на транспортни връзки и близост до големи областни градове (София, Пловдив, Пазарджик);
3. Единна визия за развитие на туризма в трите общини;
4. Многообразие от природни и антропогенни ресурси за развитие на различни видове алтернативен туризъм – планински, маршрутен, ловен, селски, екотуризм, културен и религиозен, които могат да се развиват както самостоятелно, така и чрез ефективно комбиниране помежду си;
5. Красива и сравнително чиста околна среда и благоприятен климат;
6. Културно-историческо наследство с регионално и национално значение;
7. Автентичност на региона, запазено културно-историческо наследство (исторически и архитектурно-етнографски обекти; църкви; съхранени бит, традиции и занаяти; автентични местни празници и обичаи);
8. Богато съчетание на природни ресурси (съхранена природа и атрактивност на планинския пейзаж; наличие на защитени територии; подходящи условия за балнеолечение и профилактика; ловни стопанства);
9. Известен опит и капацитет на общинските администрации за подготовка и реализация на проекти с европейско финансиране;
10. Положително отношение към алтернативния туризъм като мотор за регионалното развитие;
11. Устойчиви малки предприемачи: в сферата на обслужването на голяма част от домакините в местата за настаняване/хранене и при допълнителните атракции;

12. Наличие на стратегии на общините, насочени към устойчиво туристическо развитие;
13. Осъзната необходимост в общините за обединяване на усилия и ресурси за създаване на съвместни туристически продукти и техния маркетинг и реклама в страната и чужбина;
14. Разнообразни като капацитет и вид средства за подслон – уютни, автентични и с индивидуализирано обслужване къщи и хотели с подобрени стандарти на обслужване;
15. Инвестиции за подобряване качеството на съществуващата база и строителство, отговарящо на по-високи стандарти;
16. Наличие на туристически атракции и възможности за развлечения.

Слаби страни:

1. Липса на маркетинг и реклама за популяризиране на региона като дестинация за алтернативен туризъм на местния и чуждестранния пазар;
2. Слабо развит сектор на търговията и услугите;
3. Липса на единна информационна система в областта на туризма;
4. Липса на изградено трайно партньорство със съседни общини за търсене на възможности за цялостно развитие на региона;
5. Липса на развито интернет представяне на продуктите и услугите за алтернативен туризъм;
6. Липса на предлагане на туристически пакет, който да предоставя комплексна услуга и да задържа посетителите по-продължително време;
7. Наличие на територии с нарушено екологично равновесие;
8. Ниска гъстота на населението;
9. Неблагоприятна възрастова структура;
10. Липса на специализирани институции за подготовка на кадри в сферата на туризма.

Възможности:

1. Насочване на транзитните посетители и почиващите по курортите към предложения за дейности и тематични турове в планините и селата на региона;
2. Извеждане на автентичността, природното и културното наследство като ключов елемент в развитието на региона като туристическа дестинация;
3. Подобряване на достъпа до финансови средства в рамките на националните и европейските програми;
4. Създаване на клъстерни обединения с представители на общинските администрации, местния бизнес и неправителствените организации, медии за съвместен маркетинг и продуктово позициониране на региона;

5. Създаване на атрактивни регионални туристически продукти, изградени върху общи природни и културни ресурси;
6. Значително облекчаване на административните изисквания, свързани с продукта „домашно гостоприемство“ и останалите услуги в сферата на алтернативния туризъм;
7. Създаването на ефективни публично-частни партньорства (ПЧП) за реализиране на значими за местната общност проекти за социално-икономическо развитие на общината;
8. Изграждане и развитие на стратегически партньорства между общините за развитие на туристическия им потенциал;
9. Адаптиране на алтернативни форми на туризъм, които общините имат потенциал да развият съобразно със специфичните местни условия и нужди;
10. Повишаване на качеството на туристическите продукти с цел привличане на платежоспособната клиентела;
11. Преодоляване на сезонността и привличане на по-високо платежоспособните туристи.

Заплахи:

1. Влошаване на демографската ситуация;
2. Ниска квалификация и липса на основни познания за туризма сред заетите в туристическия бранш и тези, които тепърва стартират собствен бизнес;
3. Влошаване на качеството на околната среда в резултат на дейността на Медодобивния комбинат в гр. Пирдоп и др.;
4. Рецесионната среда може да доведе до въздържане от почивка и пътувания;
5. Ниското ниво на обслужване, съчетано с ниски цени като основен маркетингов инструмент, правят особено трудна промяната в имиджа на туристическата дестинация;
6. Задълбочаващи се промени в климата и глобалното затопляне;
7. Непълноценно оползотворяване на наличните природни и антропогенни ресурси;
8. Задълбочаване на процесите на регионални различия в национален мащаб;
9. Зависимост на общините от централния бюджет и липса на финансови ресурси за съфинансиране на проекти.

ИЗВОДИ

Регионът разполага със забележителни природни и културно-исторически ресурси за развитие на алтернативен туризъм. Тази алтернативна форма на масовия туризъм привлича все повече българи и чуждестранни граждани към местата, където биха могли да я практикуват. В същото време повечето планински

и селски райони нямат друга алтернатива за развитие освен този вид туризъм.

Развитието на алтернативен туризъм в региона ще допринесе в значителна степен за подпомагане на инициативите за съхранение на биологичното разнообразие от страна на заинтересованите страни – не само ловните стопанства и други ловни и горски структури, но също и общини и местни общности, туристически компании, работещи в този регион, дружества - включително собственици на хотели и ресторанти, гостилници, занаятчии, производители на екологични продукти и др.

Туризмът се счита за една от мерките за насърчаване на икономическия растеж, а опазването на историческото и културното наследство - като потенциал за развитие на туризма. Възможностите се изразяват в развитието предимно на селските райони и необходимостта от интегриран подход към качеството, съсредоточен върху удовлетворяване на потребителите и основан върху икономическите, социалните и екологичните измерения на устойчивото развитие.

Развитието на района следва да бъде в посока на увеличаване броя на посетителите и продължителността на техния престой, подобряване на сезонното и териториалното разпределение на туризма, основано на интегрирано управление и маркетинг на дестинациите и използване на различни средства, техники и системи, осигуряващи ефективна туристическа информация и маркетинг. Това би довело до повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви и разнообразни, специфични за региона туристически продукти с висока добавена стойност, и увеличаване на приноса на сектора към устойчивото регионално развитие.

Природната и културно-историческата среда, народностните, събитийните и традиционно-битовите ресурси на региона сами по себе си не могат да го превърнат в уникална и привлекателна туристическа дестинация. Модерните и адекватни на съвременните стандарти условия за лесен достъп до обектите и комфорт и качествено обслужване в местата за настаняване ще превърнат туристическият продукт, предлаган в региона, в популярна и конкурентоспособна на вътрешния и международния пазар дестинация.

ОСНОВНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ НА ОБЩИНТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

1. Стремение към устойчиво развитие и повишаване на качеството на създадения туристически продукт;
2. Насърчаване развитието на регионалните институционални и бизнес партньорства;
3. Подобряване на инфраструктурата в района чрез ресурсите на различни местни, национални и

европейски финансови инструменти и механизми;

4. Активно включване в местни и регионални инициативи, целящи популяризирането на туристическия продукт;
5. Превръщане на обособения туристически район в значима и интригуваща дестинация за алтернативни видове туризъм, с ударение върху природните и антропогенните ресурси;
6. Участие в регионални, национални и международни панаири – пряко или чрез предоставяне на информационни материали на Националната агенция по туризъм;
7. Приоритизиране на действията по съхранението на културно-историческото и археологическото наследство и на природните ресурси в района;
8. Установяване на сътрудничество с туроператорски и турагентски организации, медии, стопански субекти и културни институции с цел взаимно рекламиране;
9. Изграждане на туристически информационен портал, собствени уеб страници, регистрация в специализирани туристически сайтове и др. с цел популяризиране на продукта;
10. Създаване и поддържане на разнообразни като капацитет и вид средства за подслон с установени стандарти на обслужване;
11. Инвестиране в подобряване на качеството на съществуващата база за настаняване на туристите;
12. Разнообразяване на туристическото предлагане и подобряване на качеството на услугите.

REFERENCES

- Chavdar Municipality, 2005. Municipality plan for Development 2005-2013.
- Chelopech Municipality, 2007. Municipality plan for Development 2007-2013.
- Mirkovo Municipality, 2010. Strategy for Development of Tourism In Mirkovo Municipality.
- Mirkovo Municipality, 2011. Updated Document for the Implementation of the Municipality Plan for Development of Mirkovo Municipality.
- Smith, S., 1993. The Tourism Product – Article, Canada. <http://www.nsi.bg/index.php/>. OPRD, 2011 <http://mirkovo.bg/>
- <http://www.chelopech.org/>
- <http://chavdar.eu/>

*Статията е приета на 17.04.2012 г.
Рецензент – доц. д-р Иван Марков
E-mail: markoninn@abv.bg*